

GŁÓWNY INSPEKTOR SANITARNY

HŚ.BW.530.3.2022

Warszawa, dnia 04 sierpnia 2022 r.

Pan
Marek Gróbarczyk
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Infrastruktury

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na wniosek z dnia 13 lipca 2022 r. znak: DGWiŻŚ-7.093.7.2022 w sprawie wydania opinii na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. z 2022 r. poz. 1029) dotyczącej projektu aktualizacji Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (dalej: projekt aktualizacji Programu działań) oraz projektu prognozy oddziaływania na środowisko dla ww. projektu Programu, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Projekt aktualizacji Programu działań reguluje następujące kwestie:

- rolnicze wykorzystanie nawozów na glebach zamrzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem,
- warunki rolniczego wykorzystania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych,
- warunki rolniczego wykorzystania nawozów na terenach o dużym nachyleniu,
- okresy nawożenia,
- warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami,
- dawki i sposoby nawożenia azotem,
- sposób dokumentowania realizacji Programu.

Zgodnie z przedłożoną dokumentacją w stosunku do Programu działań opublikowanego w 2020 r., zmodyfikowane zostały zapisy dokumentu dotyczące:

- wprowadzenia elastycznego wiosennego terminu nawożenia,
- współczynników przeliczeniowych na duże sztuki przeliczeniowe (DJP),
- sposobu sporządzania obrotu stada, obliczania sztuk przelotowych zwierząt gospodarskich i stanu średniorocznego tych zwierząt,
- średniorocznych wielkości produkcji nawozów naturalnych i koncentracji zawartego w nich azotu w zależności od gatunku zwierzęcia gospodarskiego, jego wieku i wydajności oraz systemu utrzymywania zwierząt gospodarskich,

Główny Inspektorat Sanitarny

ul. Targowa 65 | 03-729 Warszawa | tel. +48 22 536 33 00
inspektorat@sanepid.gov.pl | www.gov.pl/gis

- wielkości poboru jednostkowego azotu przez rośliny,
- równoważników nawozowych dla ścieków oraz osadów ściekowych,
- zasad stosowania i przechowywania ścieków i osadów ściekowych,
- ilości azotu działającego, pozostającego po uprawie roślin bobowatych,
- przykładów ilustrujących zastosowanie powyższych wskaźników.

Głównym celem projektu aktualizacji Programu działań jest zmniejszenie zanieczyszczenia wód spowodowanego nawożeniem użytków rolnych nawozami oraz zapobieganie dalszym zanieczyszczeniom.

W opracowanym projekcie prognozy oddziaływania na środowisko poddano analizie i oceniono skutki, jakie mogą wynikać z realizacji ustaleń przedmiotowego projektu aktualizacji Programu działań dla poszczególnych elementów środowiska oraz zdrowia i życia ludzi. W ocenie uwzględniono zmiany, jakich dokonano w projekcie aktualizacji Programu działań w stosunku do obowiązującego od 2020 r. Programu działań.

W ocenie Głównego Inspektora Sanitarnego przedłożona prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Programu działań odnosi się do wszystkich wskazanych w piśmie z dnia 5 lipca 2022 r., znak: HŚ.BW.530.3.2022 komponentów, w szczególności w aspekcie:

- zagrożeń dla ujęć i źródeł wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z uwzględnieniem obszarów stref ochronnych tych ujęć;
- zagrożeń dla wód podziemnych, w szczególności Głównych Zbiorników Wód Podziemnych zlokalizowanych na terenie kraju (należy uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia związane z ochroną zasobów wody);
- zagrożeń dla części wód powierzchniowych wykorzystywanych na cele rekreacyjne, tj. do organizacji kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli;
- oddziaływania na gleby, zwłaszcza użytkowane rolniczo;
- zapewnienia odpowiednich standardów jakości powietrza atmosferycznego;
- narażenia na hałas, wibracje i zanieczyszczenia powietrza.

Jak wynika z projektu prognozy ocena wpływu projektu aktualizacji Programu działań na wody powierzchniowe obejmuje analizę możliwych oddziaływań realizacji poszczególnych rodzajów działań na stan wód powierzchniowych, w tym określenie wpływu na ujęcia i źródła wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z uwzględnieniem obszarów stref ochronnych tych ujęć oraz wpływu na części wód powierzchniowych wykorzystywanych na cele rekreacyjne, tj. do organizacji kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Ponadto wskazano, że oceniony został także wpływ na możliwość osiągnięcia, ustalonych dla JCWP, celów środowiskowych oraz celów dla obszarów chronionych w rozumieniu art. 317 ust. 4 ustawy Prawo wodne. Dodatkowo uwzględniono także wpływ na wody morskie, w kontekście zapisów wymagań wynikających z RDW i Dyrektywy w sprawie strategii morskiej. Zgodnie z treścią projektu prognozy działania zaproponowane w projekcie aktualizacji Programu działań będą miały bezpośredni, pozytywny wpływ na stan wód powierzchniowych oraz na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych przez JCWP i obszary chronione. Uwzględnione działania będą długoterminowo, stale oddziaływać na wody poprzez ograniczenie spływu powierzchniowego biogenów, ograniczenie ładunku zanieczyszczeń i przeciwdziałanie eutrofizacji. Ponadto pośredni, pozytywny i stały wpływ dotyczyć będzie także stanu wód morskich. Ograniczając dopływ biogenów z wód słodkich, zmniejszony zostanie ładunek zanieczyszczeń, który dopływa do Morza Bałtyckiego.

Wśród oddziaływań bezpośrednich pozytywnych na wody powierzchniowe wskazano m.in.:

- zmniejszenie ładunku biogenów przedostających się do wód powierzchniowych, w efekcie zmniejszenie zjawiska eutrofizacji,
- poprawę stanu części wód wykorzystywanych w celu zaopatrywania ludności w wodę pitną lub na cele rekreacyjne, w tym kąpieliskowe,
- poprawę stanu ekologicznego JCWP,
- ograniczenie rozwoju zakwitów sinicowych,
- wytworzenie stref wokół zbiorników wód śródlądowych i wód płynących, które wychwytywać mogą część zanieczyszczeń dopływających z obszarów użytkowanych rolniczo,
- zmniejszenie odpływu biogenów do wód powierzchniowych wskutek zmniejszenia strat tego składnika,
- zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń ze zlewni,
- zmniejszenie ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przez JCWP,
- poprawę jakości wód powierzchniowych, w tym tych, które przeznaczone są na cele rekreacyjne lub przeznaczone do poboru wód przeznaczonych do spożycia.

Wśród oddziaływań pośrednich pozytywnych na wody powierzchniowe wskazano:

- możliwość weryfikacji dominującej presji w zlewni i przeprowadzenia pogłębionych analiz w zakresie przyczyn złego stanu JCWP,
- zmniejszenie odpływu biogenów do Morza Bałtyckiego,
- ograniczenie zjawiska eutrofizacji wód morskich;
- poprawę stanu wód morskich.

Jak wynika z projektu prognozy nie zidentyfikowano natomiast negatywnych oddziaływań bezpośrednich i pośrednich na wody powierzchniowe.

W przypadku wód podziemnych, wpływ realizacji projektu aktualizacji Programu działań oceniono również w odniesieniu do stanu wód podziemnych oraz możliwości osiągnięcia celów środowiskowych przez JCWPd, określonych na podstawie RDW. Jak wskazano wody podziemne zagrożone są dopływem biogenów, jeśli wody powierzchniowe pozostają z nimi w kontakcie hydraulicznym, a przepływ następuje z wód powierzchniowych w kierunku wód podziemnych. Zgodnie z treścią projektu prognozy działania uwzględnione w projekcie aktualizacji Programu działań będą pozytywnie wpływać na stan wód podziemnych. Bezpośrednim efektem realizacji działań będzie ograniczenie ładunku azotu wprowadzanego do wód podziemnych pochodzącego ze źródeł rolniczych. Oddziaływanie to będzie miało charakter stały i generowane będzie przez cały okres realizacji działań. Pozytywny wpływ związany będzie także z utrzymaniem lub osiągnięciem dobrego stanu chemicznego przez JCWPd.

Wśród oddziaływań bezpośrednich pozytywnych na wody podziemne wskazano:

- poprawę stanu chemicznego wód podziemnych w wyniku ograniczenia ładunku związków azotu migrujących do wód podziemnych,

Wśród oddziaływań pośrednich pozytywnych na wody podziemne wskazano:

- poprawę stanu chemicznego wód podziemnych dzięki zmniejszeniu zjawiska eutrofizacji wód powierzchniowych, w wyniku ustalenia zasad rolniczego wykorzystania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych oraz na terenach o dużym nachyleniu,
- sprzyjanie osiągnięciu celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWPd.

Nie zidentyfikowano natomiast negatywnych oddziaływań bezpośrednich i pośrednich na wody podziemne.

Ponadto działania wyznaczone w ramach projektu aktualizacji Programu działań, zostały ocenione pod kątem wpływu na powierzchnię ziemi i gleby. Do oddziaływań bezpośrednich pozytywnych na powierzchnię ziemi i gleby zaliczono m.in.: ograniczenie utraty składników nawozowych z gleby i ich niepożądaną migrację do wód; lepsze wykorzystanie składników nawozowych przez rośliny; ograniczenie stężenia substancji nawozowych, a także metali ciężkich w glebach, w obrębie miejsc przechowywania nawozów naturalnych.

Jak wynika z treści projektu prognozy realizacja działań, mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, w perspektywie stałej i długoterminowej, może mieć także pozytywny wpływ na klimat i powietrze. Realizacja działań zawartych w projekcie aktualizacji Programu działań bezpośrednio i pozytywnie wpłynie na zmniejszenie emisji podtlenku azotu oraz metanu. W odniesieniu do wpływu działań przedmiotowego projektu aktualizacji Programu na klimat i powietrze wskazano następujące oddziaływania bezpośrednie pozytywne tj.: ograniczanie emisji gazów cieplarnianych z obszarów wiejskich; regulacja klimatu; zmniejszenie emisji amoniaku. Nie zidentyfikowano natomiast negatywnych bezpośrednich i pośrednich oddziaływań na klimat i powietrze.

W zakresie wpływu przedmiotowego projektu aktualizacji Programu na ludzi i dobra materialne wskazano, że główny cel projektu aktualizacji Programu działań, czyli zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, będzie pozytywnie oddziaływał na ludzi i dobra materialne. Realizacja zapisów projektu aktualizacji Programu działań wpłynie na redukcję dostarczanych związków biogennych, co w konsekwencji ograniczy zakwity i dopływ substancji odżywczych do wód. Nastąpi wówczas poprawa jakości kąpielisk, miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli i terenów nadwodnych, w tym możliwość ich turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania. Poprawa stanu wód zwiększa dostępność do dobrej jakości wody, w tym do celów spożywczych i do nawodnień. Ograniczenie związków biogennych w wodach wpłynie również na jakość ryb przeznaczonych do konsumpcji. Jest to szczególnie istotne, z uwagi na zdolność akumulacji zanieczyszczeń przez ryby i inne organizmy wodne, co może stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Do oddziaływań bezpośrednich pozytywnych na ludzi zaliczono m.in.: zwiększenie efektywności stosowanego nawożenia i brak konieczności stosowania dodatkowych dawek nawozów; poprawa infrastruktury w gospodarstwach, które będą wynikiem inwestycji związanych z dostosowaniem gospodarstw do wymogów projektu aktualizacji Programu działań. Do oddziaływań pośrednich pozytywnych zaliczono m.in.: poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i do nawodnień; zmniejszenie ilości azotanów w warzywach przeznaczonych do spożycia przez ludzi; ograniczenie potencjalnego wpływu na zdrowie ludzi poprzez zmniejszenie presji na wody i na jakość powietrza; możliwość turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania wód, z uwagi na ograniczenie ich zanieczyszczenia.

Wśród oddziaływań bezpośrednich negatywnych wskazano: konieczność poniesienia znacznych nakładów finansowych w infrastrukturę; ograniczenie stosowania nawozów oraz ograniczenie obszaru możliwego do nawożenia nawozami oraz ściekami, co zmniejsza produkcję roślinną na części terenów, na których określono zakazy lub ograniczenia w stosowaniu nawozów (w pobliżu wód powierzchniowych, czy też na terenach o dużym nachyleniu), potencjalna wzmożona emisja hałasu, zanieczyszczeń i wibracji na etapie prowadzenia prac inwestycyjnych. Jak wynika z treści prognozy etap realizacji inwestycji dostosowujących gospodarstwa do wymogów projektu aktualizacji Programu działań może wiązać się ze wzrostem emisji hałasu, wibracji i zanieczyszczeń, zarówno w wyniku pracy

sprzętu budowlanego na placu budowy, jak i transportu tego sprzętu oraz materiałów budowlanych. Wskazano, że będzie to oddziaływanie krótkotrwałe, lokalne, ograniczone do bezpośredniego sąsiedztwa placu budowy i czasu prowadzenia prac. Oddziaływania te nie będą znaczące. Negatywne skutki tego oddziaływania mogą zostać złagodzone poprzez zastosowanie odpowiednich środków, takich jak: zapewnienie sprawności sprzętu, wyłączanie silników w trakcie przerw w pracy, unikanie jednoczesnej pracy większej liczby maszyn czy też prowadzenie prac wyłącznie w porze dziennej.

Jednocześnie jak wynika z treści projektu prognozy przeprowadzone analizy wpływu nie wykazały możliwości wystąpienia istotnych negatywnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska i zdrowie ludzi. Stwierdzono natomiast występowanie szeregu pozytywnych bezpośrednich i pośrednich oddziaływań w szczególności na wody powierzchniowe i podziemne, które mogą wystąpić w wyniku realizacji ocenianego dokumentu.

Mając na uwadze powyższe uprzejmie informuję, że nie wnoszę uwag do przedłożonych dokumentów.

Z poważaniem

Główny Inspektor Sanitarny

wz. Krzysztof Saczka

Zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego

/dokument podpisany elektronicznie/